POZNATKY A SKÚSENOSTI Z ODBORNEJ SPÔSOBILOSTI V ELEKTROTECHNIKE V REZORTE MO SR A OS SR

Ing. Peter MATEJ – inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení, MO SR – OdDČIP

ÚVOD

Odborná spôsobilosť elektrotechnikov (OSE) na činnosti na elektrických zariadeniach je v rezorte Ministerstva obrany Slovenskej republiky a Ozbrojených síl Slovenskej republiky *(ďalej len „v rezorte obrany")* vyžadovaná zamestnávateľom, pre zaradenie na pracovnú pozíciu podľa platných zákonov, vyhlášok a odborných rezortných predpisov. Výchova a vzdelávanie v oblasti OSE je v rezorte obrany riešená na vlastných pracoviskách mimo civilný sektor. Je vytvorený systém školení a kurzov v útvaroch a zariadeniach obrany, ktoré vzdelávajú profesionálnych vojakov a zamestnancov, pred zaradením na pracovné pozície a po vyškolení a preverení odbornej spôsobilosti úspešným uchádzačom je udelené osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike.

Ministerstvo obrany, ktoré je ústredným orgánom štátnej správy sa riadi Organizačným poriadkom Ministerstva obrany Slovenskej republiky, v ktorom sú stanovené kompetencie a pôsobnosť pre jednotlivé sekcie, úrady a zariadenia podľa organizačnej štruktúry ministerstva, pre výkon činnosti ústredného orgánu štátnej správy.

V roku 1997 bol zavedený predpis „Všeob-21-2 ŠOTD v rezorte Ministerstva obrany". Tento predpis je bezpečnostným predpisom. Upravuje všeobecné požiadavky a ustanovuje podmienky, ktoré musia byť splnené z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na VTZ ako aj pri ich prevádzke.

ŠOTD prešiel a prechádza reorganizačnými zmenami. ŠOTD bol pretransformovaný na Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR (OdDČIP). Posledná reorganizačná zmena sa v štruktúre vykonala k 1. januáru 2014, kedy došlo k zrušeniu Úradu riadenia špecializovanej štátnej správy a Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR bol začlenený do SEKO – MO SR (Sekcia kontroly). Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR má sídlo v Trenčíne.

A) OSE A VTZ V REZORTE OBRANY

Ministerstvo obrany podľa *§ 6 ods. (3), písm. i)* zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách Slovenskej republiky, <u>pri riadení ozbrojených síl vykonáva overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách.</u> Podľa *písm. j)* tohto odseku a paragrafu ministerstvo obrany plní ďalšie úlohy stanovené osobitnými predpismi (napríklad úlohy stanovené podľa § 12, zákona č. 575/2001 Z. z. o organizácii činnosti vlády a o organizácii ústrednej štátnej správy, v znení zákona č. 143/2002 Z. z.).

<u>Organizačná štruktúra:</u>

Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR (OdDČIP)

- **a)** <u>oddelenie inšpekcie práce a dozoru nad bezpečnosťou technických zariadení,</u>
- **b)** oddelenie energetickej inšpekcie, požiarneho dozoru a metrológie.

<u>Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR, podľa Organizačného poriadku Ministerstva obrany Slovenskej republiky v oblasti OSE a VTZ plní najmä tieto úlohy:</u>

a) vykonáva štátnu správu a plní úlohy správneho orgánu v oblasti inšpekcie práce podľa zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa zákona 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, podľa vyhlášky MPSVaR č. 508/2009 Z. z. ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie BOZP s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia, ďalej

v oblasti výchovy a vzdelávania podľa vyhlášky MPSVaR č. 356/2007 ktorou sa ustanovujú podrobnosti o požiadavkách a rozsahu výchovnej a vzdelávacej činnosti, o projekte výchovy a vzdelávania, vedení predpísanej dokumentácie a overovaní vedomostí účastníkov výchovnej a vzdelávacej činnosti, v znení neskorších predpisov v rezorte ministerstva obrany,

b) v oblasti inšpekcie práce, energetickej inšpekcie a požiarneho dozoru overuje odbornú spôsobilosť fyzických osôb a právnických osôb; vydáva a odoberá osvedčenia a oprávnenia na činnosti v rezorte ministerstva obrany,

c) vydáva osvedčenia alebo stanoviská o tom, či stroje, zariadenia, pracovné prostriedky, materiály, výstroj a výzbroj pred zavedením do ozbrojených síl Slovenskej republiky spĺňajú požiadavky na bezpečnosť a ochranu zdravia, protipožiarnu bezpečnosť a na hospodárne využívanie energií,

d) určuje vyhradené technické zariadenia používané v rezorte ministerstva obrany,

e) spolupracuje s ostatnými štátnymi inšpekčnými a dozornými orgánmi na základe dvojstranných zmlúv o spolupráci alebo na základe poverenia a zabezpečuje účasť vymenovaných zamestnancov v medzirezortných komisiách so zameraním na oblasť inšpekcie práce,

f) vypracúva interné normatívne akty, vydáva metodické pokyny a opatrenia v oblasti prevádzky a zaistenia bezpečnosti technických zariadení, v oblasti energetickej inšpekcie, v oblasti požiarneho dozoru a ochrany pred požiarmi, v oblasti metrológie a v oblasti energetickej efektívnosti budov v rezorte ministerstva obrany.

B) ODBOR DOZORNÝCH ČINNOSTÍ A INŠPEKTORÁT PRÁCE MO SR V OBLASTI OSE A VTZ SA RIADI ZÁKONMI A PREDPISMI:

Zákon č. 125/2006 Z. z., o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov

VYKONÁVANIE INŠPEKCIE PRÁCE

Podľa § 4 zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, *inšpekciu práce na pracoviskách Ministerstva vnútra Slovenskej republiky, Policajného zboru, Hasičského a záchranného zboru, Ministerstva obrany Slovenskej republiky, Ozbrojených síl Slovenskej republiky, Zboru väzenskej stráže a justičnej stráže Slovenskej republiky, Železničnej polície a Colnej správy Slovenskej republiky vykonávajú ich orgány inšpekcie práce.*

ŠTÁTNY ODBORNÝ DOZOR = INŠPEKCIA PRÁCE

Podľa § 22, ods. (2) zákona č. 125/2006 Z. z. o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z. o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, *ak sa vo všeobecne záväzných právnych predpisoch používa pojem štátny odborný dozor v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vykonávaný podľa doterajších predpisov, rozumie sa tým inšpekcia práce.*

Zákon č. 124/2006 Z. z., o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov

§ 9

Kontrolná činnosť

Podľa § 9 zákona 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov,

(1) *Zamestnávateľ je povinný sústavne kontrolovať a vyžadovať dodržiavanie právnych a ostatných predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, zásad bezpečnej práce, ochrany zdravia pri práci, bezpečného správania na pracovisku a bezpečných pracovných postupov, najmä kontrolovať:*

a) stav bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci vrátane stavu bezpečnosti technických zariadení; na ten účel v intervaloch určených osobitnými predpismi zabezpečovať kontrolu, meranie a hodnotenie faktorov pracovného prostredia, úradné skúšky, odborné prehliadky a odborné skúšky vyhradených technických zariadení,

b) či zamestnanec nie je v pracovnom čase pod vplyvom alkoholu, omamných látok alebo psychotropných látok a či dodržiava určený zákaz fajčenia v priestoroch zamestnávateľa,

c) činnosť zamestnanca na odlúčenom pracovisku a zamestnanca, ktorý pracuje na pracovisku sám,

d) riadne používanie osobných ochranných pracovných prostriedkov, ochranných zariadení a iných ochranných opatrení.

(2) *Zamestnávateľ je povinný odstraňovať nedostatky zistené kontrolnou činnosťou.*

§ 14

Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení

(1) *Overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení zahŕňa*

a) *overovanie odbornej spôsobilosti zamestnávateľa na odborné prehliadky a odborné skúšky a opravy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, na plnenie tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorového vozidla plynom a vydávanie oprávnení na tieto činnosti,*

b) *vykonávanie prehliadky, riadenie a vyhodnocovanie alebo vykonávanie úradnej skúšky a inej skúšky podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci na vyhradených technických zariadeniach vrátane označenia vyhradeného technického zariadenia a vydávanie príslušných dokladov,*

c) *overovanie odborných vedomostí fyzickej osoby na vykonávanie skúšky, odborných prehliadok a odborných skúšok, opráv a obsluhy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávanie osvedčenia alebo preukazu na tieto činnosti a*

d) *posudzovanie, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávanie odborného stanoviska.*

(2) *Plnenie požiadaviek bezpečnosti technických zariadení podľa odseku 1 je oprávnená overovať právnická osoba, ktorá má oprávnenie vydané Národným inšpektorátom práce (ďalej len "oprávnená právnická osoba"). Činnosť oprávnenej právnickej osoby sa nevzťahuje na technické zariadenia podliehajúce dozoru orgánov podľa osobitných predpisov.*

§ 15

Oprávnenie na činnosť

(1) *Odborné prehliadky a odborné skúšky a opravy vyhradeného technického zariadenia podľa právnych predpisov na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a plnenie tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrže motorového vozidla plynom môže pre inú fyzickú osobu alebo pre inú právnickú osobu vykonávať len zamestnávateľ, ktorý má oprávnenie na činnosť (ďalej len "oprávnenie").*

(2) *Na činnosti podľa odseku 1 vydáva oprávnenie oprávnená právnická osoba na základe písomnej žiadosti.*

§ 16

Osvedčenie na vykonávanie činnosti a preukaz na vykonávanie činnosti

(1) *Fyzická osoba môže obsluhovať určený pracovný prostriedok a vykonávať určené činnosti ustanovené právnymi predpismi a ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci pri jeho prevádzke len na základe platného osvedčenia na vykonávanie činnosti alebo preukazu na vykonávanie činnosti (ďalej len "osvedčenie alebo preukaz") vydaného oprávnenou právnickou osobou, fyzickou osobou alebo právnickou osobou, ktorá má oprávnenie podľa § 27 ods. 3 (ďalej len "osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie"). Osvedčenie alebo preukaz sa vydáva na základe písomnej žiadosti, v ktorej fyzická osoba uvedie údaje podľa osobitného predpisu.*

(2) *Podmienkou na vydanie osvedčenia alebo preukazu pre fyzickú osobu je*

a) *vek najmenej 18 rokov, ak právne predpisy alebo ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti ochrany zdravia pri práci neustanovujú inak,*

b) *vzdelanie a prax podľa osobitného predpisu,*

c) *zdravotná spôsobilosť podľa osobitného predpisu,*

d) *absolvovanie odbornej prípravy v rozsahu ustanovenom osobitným predpisom,*

e) *overenie odborných vedomostí.*

(4) *Fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, je povinná každých päť rokov absolvovať aktualizačnú odbornú prípravu u osoby oprávnenej na výchovu a vzdelávanie. Osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie uvedie v osvedčení alebo v preukaze obdobie, v ktorom fyzická osoba absolvovala aktualizačnú odbornú prípravu.*

(5) *Fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, je povinná vo svojej odbornej činnosti dodržiavať právne predpisy a ostatné predpisy na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci.*

(6) *Ak fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, vo svojej odbornej činnosti závažným spôsobom alebo opakovane koná v rozpore s právnymi predpismi a s ostatnými predpismi na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, príslušný inšpektorát práce jej odoberie osvedčenie alebo preukaz. Fyzická osoba, ktorej bolo odobraté osvedčenie alebo preukaz, môže požiadať o jeho vydanie najskôr šesť mesiacov po jeho odobratí. Národný inšpektorát práce zverejňuje zoznam fyzických osôb, ktorým bolo osvedčenie alebo preukaz odobraté, spolu s údajmi podľa odseku 3 písm. d).*

(7) *Osvedčenie alebo preukaz stráca platnosť odobratím podľa odseku 6, alebo ak fyzická osoba, ktorá má osvedčenie alebo preukaz, neabsolvovala aktualizačnú odbornú prípravu.*

§ 27

Výchova a vzdelávanie

(1) *Problematika bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a metódy prevencie rizík sú predmetom výučby na školách pripravujúcich žiakov a študentov na výkon povolania a ďalšieho vzdelávania dospelých vrátane rekvalifikácií.*

(2) *Zamestnávateľ je povinný zabezpečiť, aby súčasťou programu vzdelávania a odbornej výchovy všetkých zamestnancov bola bezpečnosť a ochrana zdravia pri práci a prevencia rizík.*

(3) *Fyzická osoba a právnická osoba môžu organizovať a vykonávať výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce v rozsahu jednotlivých činností podľa prílohy č. 2 len na základe oprávnenia vydaného Národným inšpektorátom práce alebo príslušným orgánom dozoru. oprávnenie sa nevyžaduje pre strednú školu a vysokú školu na prípravu žiakov a študentov na výkon povolania a pre zamestnávateľa na výchovu a vzdelávanie v oblasti ochrany práce vlastných zamestnancov a vedúcich zamestnancov podľa prílohy č. 2 skupiny 01 bodu 01.1. Výchovu a vzdelávanie bezpečnostného technika a zamestnávateľa, ktorý bude osobne vykonávať úlohy bezpečnostného technika alebo autorizovaného bezpečnostného technika, môže organizovať a vykonávať len škola alebo osoba oprávnená na výchovu a vzdelávanie, ktorá je právnickou osobou. Oprávnenie na vykonávanie výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce v rozsahu príslušnej činnosti (ďalej len "oprávnenie na výchovu a vzdelávanie") sa vydáva na základe písomnej žiadosti.*

Všeob-21-2 Štátny odborný technický dozor v rezorte ministerstva obrany

Vojenský predpis Všeob-21-2 je bezpečnostným predpisom, ktorý upravuje všeobecné požiadavky a ustanovuje všeobecné podmienky, ktoré musia byť splnené z hľadiska bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci, pri projektovaní, konštruovaní, výrobe, montáži, pri opravách, rekonštrukciách, odborných prehliadkach a odborných skúškach na elektrických, plynových, tlakových a zdvíhacích zariadeniach, ako aj pri prevádzke týchto zariadení. Predpis sa vzťahuje na objekty rezortu Ministerstva obrany a Ozbrojených síl Slovenskej republiky a technické zariadenia, ktoré sú súčasťou týchto objektov, vrátane vojenskej techniky.

Štruktúra predpisu Všeob-21-2 je koncipovaná:

HLAVA 1: Všeobecné ustanovenia
HLAVA 2: Organizácia štátneho odborného technického dozoru v rezorte ministerstva obrany
HLAVA 3: Dozor nad bezpečnosťou technických zariadení
HLAVA 4: Odborná spôsobilosť pracovníkov na elektrických zariadeniach
HLAVA 5: Prechodné ustanovenia
PRÍLOHY: 1 až 19

Odbor dozorných činností a inšpektorát práce MO SR vypracoval Nariadenie MO SR č. 46/2009 z 19. júna 2009 aj z dôvodu aktualizácie niektorých častí predpisu Všeob-21-2. Ďalšie podmienky, zahŕňajúce oblasť týkajúcu sa elektrických zariadení v HLAVE 3 a v HLAVE 4 predpisu Všeob-21-2, budú spresnené v pripravovanom **„METODICKOM POKYNE INŠPEKCIE PRÁCE MINISTERSTVA OBRANY SR PRE ELEKTRICKÉ ZARIADENIA“**. Nariadenie bolo novelizované Nariadením MO SR č. 71/2013 zo 17. októbra 2013, ktorým sa

mení a dopĺňa nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore.

Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 71/2013, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore

Nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore má cieľ vymedziť štruktúru orgánov inšpekcie, plnenie úloh, činnosť, práva, povinnosti a spôsob vymenúvania a odvolávania inšpektorov.

Poznámka: *V tejto časti dávam do pozornosti niektoré články tohto nariadenia v súvislosti s výkonom a činnosťou inšpekcie práce pre výchovu a vzdelávanie – OSE a vyhradené technické zariadenia elektrické, so zameraním sa na kompetencie inšpektora pre bezpečnosť elektrických zariadení v rezorte Ministerstva obrany a Ozbrojených síl Slovenskej republiky.*

Čl. 2
Základné ustanovenia

(1) Výkon štátnej správy v oblasti inšpekcie práce, energetickej inšpekcie, ochrany pred požiarmi a výkon štátneho dozoru sa zabezpečuje dozornými orgánmi ministerstva obrany (ďalej len „dozorný orgán“).

(2) Dozornú činnosť vykonávajú inšpektori práce, inšpektori energetickej inšpekcie a inšpektori požiarneho dozoru. Dokumenty vydávané v súvislosti s dozornou činnosťou sa označujú úradnou pečiatkou so štátnym znakom.

(3) Dozorné orgány pri výkone dozoru vo svojej oblasti plnia úlohy správneho orgánu. Proti rozhodnutiu dozorného orgánu sa možno odvolať. Na konanie o odvolaní sa vzťahuje zákon o správnom konaní.

(4) Inšpekcia práce sa nevykonáva na pracoviskách Vojenského spravodajstva.

Príloha č. 2 k nariadeniu ministra obrany Slovenskej republiky č. 71/2013, ktorým sa mení a dopĺňa nariadenie ministra obrany Slovenskej republiky č. 46/2009 o inšpekcii práce, energetickej inšpekcii a požiarnom dozore

Čl. 4
Ďalšie činnosti orgánov inšpekcie práce

Inšpektori pre bezpečnosť technických zariadení v rámci riadenia inšpekcie práce v oblasti **OSE a VTZ** plnia najmä tieto úlohy:

a) vydávajú oprávnenie fyzickej osobe alebo právnickej osobe na výchovu a vzdelávanie, v prípade porušenia podmienok podľa vydaného oprávnenia alebo porušenia bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odoberajú oprávnenia, ktoré vydali,

b) odborne usmerňujú výchovu a vzdelávanie v oblasti bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci,

c) vydávajú osvedčenia alebo stanoviská o tom, či výstroj, stroje, zariadenia a materiály pred zavedením do ozbrojených síl Slovenskej republiky spĺňajú požiadavky na bezpečnosť pri práci,

d) spolupracujú so štátnymi inšpekčnými a dozornými orgánmi na základe dvojstranných zmlúv o spolupráci alebo na základe poverenia,

e) overujú odbornú spôsobilosť pracoviska na vykonávanie odborných prehliadok, odborných skúšok a opráv vyhradených technických zariadení, plnenia tlakovej nádoby na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorového vozidla plynom a vydávajú oprávnenia na tieto činnosti; v prípade porušenia podmienok na vydanie oprávnenia alebo porušenia zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odoberajú oprávnenia, ktoré vydali,

f) overujú odbornú spôsobilosť fyzických osôb na odborné prehliadky, odborné skúšky, opravy a obsluhu vyhradených technických zariadení a vydávajú im osvedčenia o odbornej spôsobilosti; v prípade porušenia zásad bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci odoberajú osvedčenia, ktoré vydali,

g) vypracúvajú predpisy, vydávajú metodické pokyny a opatrenia na prevádzku a zaistenie bezpečnosti technických zariadení,

h) určujú technické zariadenia používané v rezorte ministerstva obrany, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia,

i) preverujú dodržiavanie rozsahu a podmienok určených v oprávneniach a osvedčeniach,

j) posudzujú, či technické zariadenia, materiál, projektová dokumentácia stavieb s technickým zariadením a jej zmeny, dokumentácia technických zariadení a technológií spĺňajú požiadavky bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci a vydávajú o tom odborné stanoviská,

k) riadia a vyhodnocujú, alebo vykonávajú opakované úradné skúšky a iné skúšky na technických zariadeniach vrátane označenia vyhradeného technického zariadenia a vydávania príslušných dokladov,

l) vedú vo svojej pôsobnosti evidenciu vydaných osvedčení OSE a odborných pracovníkov – revíznych technikov.

KONTROLNÁ ČINNOSŤ – PREVÁDZKOVATELIA VTZ

Inšpekcia práce MO SR u zamestnávateľov, (ktorými sú v rezorte obrany velitelia útvarov, riaditelia úradov a zariadení, vedúci SPO – stredísk prevádzky objektov a pod.) preveruje svojou kontrolnou činnosťou stav a úroveň dodržiavania BOZP, vrátane stavu bezpečnosti technických zariadení. Zo zistených poznatkov sa najväčšie nedostatky vyskytujú:

- v nedostatočnej údržbe elektrotechnických inštalácií/zariadení,
- vo vedení dokumentácie VTZ,
- chýba projektová dokumentácia, alebo je neúplná,
- chýbajú východiskové revízie,
- periodické revízie nie sú vykonávané v stanovených lehotách (meškajú termíny vykonania revízie),
- nie všetky revízie spĺňajú štandard revíznej správy ako po formálnej i obsahovej stránke (v správe sa revízny technik odvoláva na neplatné normy, alebo nesprávny článok STN. Revízni technici si revíznu správu nechávajú schvaľovať svojim nadriadeným zamestnancom, namiesto uvedenia v závere textu revíznej správy, že „prevádzkovateľ vzal na vedomie“ uvádzajú text „schvaľujem“...).

V rezorte obrany zamestnávateľ je zároveň prevádzkovateľom technických zariadení a zodpovedá za to, že technické zariadenia vyhovujú podmienkam prevádzky, ktorá neohrozuje život a zdravie osôb, ani materiálne hodnoty.

Prevádzkovateľ na splnenie uvedených podmienok musí:

a) vytvoriť organizačné a materiálne podmienky na pravidelné ošetrovanie technických zariadení, technické prehliadky, odborné prehliadky a odborné skúšky a zabezpečiť odstránenie zistených nedostatkov,

b) poveriť obsluhou technických zariadení iba zdravotne a odborne spôsobilé osoby,

c) zabezpečiť vedenie predpísaných prevádzkových dokladov a sprievodnej technickej dokumentácie vrátane dokladov o vykonaných prehliadkach a skúškach,

d) viesť evidenciu VTZ, dokladov o ich odborných prehliadkach a odborných skúškach,

e) vypracovať v spolupráci s bezpečnostným technikom miestne bezpečnostne–prevádzkové predpisy na prevádzku VTZ,

f) starať sa o odborný rast obslúh technických zariadení a ich odborné preškoľovanie.

PRACOVISKÁ NA VÝCHOVU A VZDELÁVANIE OSE

V rezorte obrany sú zriadené pracoviská na výchovu a vzdelávanie OSE *podľa HLAVY 4 – Odborná spôsobilosť pracovníkov na činnosť na elektrických zariadeniach ods. 7, predpisu Všeob-21-2.* Overovanie OSE vykonáva OdDČIP MO SR v spolupráci s odbornými pracoviskami. Odborné pracoviská, na základe schváleného projektu na výchovu a vzdelávanie majú na činnosť vydané inšpektorom pre bezpečnosť EZ *„oprávnenie na výchovu a vzdelávanie“*.

A/ Prápor výcviku Martin

Prápor výcviku školí personál pre útvary v podriadenosti Veliteľstva pozemných síl (vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evid. č.: **001-V-15/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-98-AOP**/pp).

B/ Prápor výcviku Martin/odlúčené pracovisko – SVLO Prešov

SVLO (Stredisko výcviku leteckých odborností) školí personál pre útvary Veliteľstva vzdušných síl (vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evid. č.: **031-V-14/IEZ01-opr/EZ/ VVZ-82-84-87-98-AOP**/pp).

C/ ZaSKIS Trenčín

Pracovisko školí personál (spojári a KIS), pre útvary Veliteľstva síl výcviku a podpory – **v roku 2014 zrušené** (vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evid. č.: **003-V-10/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-98**/pp).

Poznámka: Pracoviská odborne a metodicky riadi OdDČIP MO SR. *Pracoviská školia profesionálnych vojakov a zamestnancov, pre obsluhu VTZ-EZ. Po vyškolení a overení znalostí im vydávajú preukaz obsluhy. Ďalej školia a overujú odbornú spôsobilosť* ***elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov, elektrotechnikov na riadenie činnosti alebo prevádzky****. Žiadateľom , ktorí splnili podmienky z preverenia odbornej spôsobilosti, vydá inšpektor pre bezpečnosť EZ, na základe predložených dokumentov a výsledkov hodnotenia skúšky od školiaceho pracoviska „****osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike“****.*

D/ <u>Školiace pracovisko elektrotechnikov (ŠPE)/AOS gen. M. R. Štefánika v Liptovskom Mikuláši</u>

Pracovisko školí/overuje odbornú spôsobilosť ***elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov, elektrotechnikov na riadenie činnosti alebo prevádzky***. Tieto školenia sú organizované pre študentov akadémie, zamestnancov, profesionálnych vojakov rezortu ministerstva obrany. Po úspešnom overení odbornej spôsobilosti, ŠPE vydá príslušné osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike. ŠPE na základe schváleného „**Vzorového projektu na výchovu a vzdelávanie/skupina 05.1, 05.2/čl. 89-91“** má vydané oprávnenie na výchovu a vzdelávanie evidenčné č.: **032-V-14/IEZ01-opr/EZ/VVZ-82-84-87-90-AOP**/pp**.** V spolupráci s MO SR (OdDČIP) organizuje ŠPE školenia revíznych technikov a aktualizačné odborné prípravy (AOP) revíznych technikov/projektantov a konštruktérov, v súlade s vojenskými predpismi a nariadeniami, pre potreby rezortu MO SR. Uvedenú činnosť vykonávajú lektori ŠPE a inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení v priestoroch a učebniach AOS Liptovský Mikuláš (Centrum vzdelávania – ŠPE). Úspešným uchádzačom po preverení odbornej spôsobilosti vydá inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení z Odboru dozorných činností a inšpektorátu práce MO SR „***osvedčenie o odbornej spôsobilosti v elektrotechnike – revízny technik***“ a pečiatku RT-EZ. ŠPE školí revíznych technikov skupiny E2 a E4. Do roku 2009 vrátane, sa školili revízni technici aj skupiny E5, ktorá bola v minulosti vo vojenských útvarov dostatočne využívaná. Od roku 2010 sa skončilo školenie revíznych technikov skupiny E5. V súčasnosti revíznych technikov, ktorí sa prihlásia do kurzu (s platným OSE–RT pre skupinu E5) sa preškolia zo skupiny E5 na skupinu E4. AOP, pre revíznych technikov sa vykonáva od roku 2011, pre RT-EZ, ktorí vlastnia platné osvedčenie. Všetkým elektrotechnikom a revíznym technikom, ktorým skončila platnosť osvedčenia, alebo požadujú vyššiu skupinu OSE, sa musia znova prihlásiť do kurzu školenia a na skúšku preverenia odbornej spôsobilosti. V rámci skvalitnenia vzdelávania v kurzoch revíznych technikov sme predĺžili dĺžku trvania kurzu na 9 dní, kde sme zaradili aj výkon praktických (reálnych) revízií na zariadeniach a elektrických inštaláciách Akadémie ozbrojených síl. K tomuto kroku sme dospeli z dôvodu efektivity a nadobudnutia praktických zručností pre budúcich revíznych technikov, pri realizácii samotnej revízie pod dohľadom skúsených revíznych technikov. Zácvikové revízie, ktoré predkladali žiadatelia na skúškach revíznych technikov boli vo väčšine prípadov robené od tzv. „zeleného stola“ a veľakrát samotné merania ani adept na revízneho technika nerobil, alebo nepochopil. Tento inovatívny prístup je aj prínosom pre samotnú AOS z hľadiska preverenia bezpečnosti elektrických inštalácií a elektrických zariadení AOS.

Poznámka: *V súčasnosti ŠPE môže vykonávať školenia OSE/RT aj pre potreby civilného sektoru za úhradu na základe pridelených oprávnení pre výchovu a vzdelávanie v súlade so Zákonom č. 124/2006 Z. z. a Vyhláškou č. 356/2007 Z. z. od NIP Košice.*

<u>Oprávnenia sú vydané na:</u>

- *na vykonávanie výchovy a vzdelávania v oblasti ochrany práce VVZ- 000184-06-01.1;*
- *na vykonávanie výchovy a vzdelávania revíznych technikov vyhradených technických zariadení elektrických VVZ-000182-06-05.2;*
- *na vykonávanie výchovy a vzdelávanie elektrotechnikov, samostatných elektrotechnikov a elektrotechnikov na riadenie činností alebo riadenie prevádzky VVZ-000183-06-05.1.*

<u>ODBORNÁ SPÔSOBILOSŤ PRACOVISKA – REVÍZNEHO MIESTA (RM)</u>

A/ <u>Rezort obrany</u>

Inšpektor OdDČIP MO SR podľa §14, zákona č.124/2006 Z. z., a HLAVY 2 a HLAVY 3, predpisu Všeob-21-2, overuje činnosť odborných pracovísk RM). RM zriaďujú velitelia (náčelníci, riaditelia) útvarov a zariadení rezortu obrany, podľa konkrétnej potreby na činnosť na elektrických zariadeniach:

- **O –** opravy vyhradených technických zariadení elektrických (**OU, R, M, V)**;
  - ***OU*** *- oprava a údržba,*
  - ***R*** *- rekonštrukcie,*
  - ***M*** *- montáž,*
  - ***V*** *- výroba.*
- **S –** odborné prehliadky a odborné skúšky VTZ elektrických (revízie).

Oprávnenie na činnosť (VTZ–EZ) **pre pracoviská v rezorte obrany** vydáva inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR na základe žiadosti o zriadenie **„Revízneho miesta“** na činnosť podľa HLAVY 3 ods. 2, čl. 38 až 42 predpisu Všeob-21-2. Po preverení splnenia požiadaviek podľa ods. 2, čl. 40 predpisu a samotnej miestnej obhliadke pracoviska (kontroluje technické vybavenia pracoviska a náležitosti či sú v súlade s informáciami uvedenými v žiadosti), pri splnení podmienok inšpektor pre bezpečnosť elektrických zariadení MO SR vydá „**Oprávnenie na činnosť“**, ktorého platnosť je na dobu **piatich rokov**. Po skončení doby platnosti žiadateľ podáva **„Žiadosť o predĺženie platnosti oprávnenia“.**

B/<u>Civilný sektor</u>

Pre civilné firmy, právnické osoby, živnostníkov a osoby, ktoré vykonávajú činnosť podľa ods. 1, § 15 zákona č. 124/2006 Z. z. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, pre potreby rezortu obrany sa vyžaduje (podľa spisu č. p.: **SEKO-IMO-57-22/2008 – Zabezpečenie odborných prehliadok, odborných skúšok a opráv vyhradených technických zariadení)** platné *<u>oprávnenie - osvedčenie o odbornej spôsobilosti</u>* na predmetnú činnosť, vydané riadiacim orgánom inšpekcie práce MO SR.

Poznámka: *Nadobudnutím účinnosti Zákona č. 125/2006 Z. z., o inšpekcii práce a o zmene a doplnení zákona č. 82/2005 Z. z, o nelegálnej práci a nelegálnom zamestnávaní a o zmene a doplnení niektorých zákonov, bola vyňatá pôsobnosť civilných orgánov štátnej správy v oblasti inšpekcie práce z pracovísk Ministerstva obrany SR a Ozbrojených síl SR. Podľa ustanovenia § 2 ods. 4 tohto zákona, na týchto pracoviskách vykonávajú dozor rezortné orgány inšpekcie práce. Nadobudnutím účinnosti Zákona č. 124/2006 Z. z,. o bezpečnosti a ochrane zdravia pri práci a o zmene a doplnení niektorých zákonov, v § 14 určuje spôsob overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti technických zariadení a taktiež v ods. 2 vlastný výkon oprávnenej právnickej osoby sa nevzťahuje na technické zariadenia podliehajúce dozoru rezortných orgánov. To znamená, že v rezorte obrany vykonávanie overovania plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách je realizované v súlade s § 6 ods. 3 písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR.*

V zmysle vyššie uvedeného je potrebné aby bolo zabezpečené:

a) ***oprávnenie na činnosť*** *na vyhradených technických zariadeniach na vykonávanie odborných prehliadok, odborných skúšok (revízií) a opráv stabilných vyhradených technických zariadení (tlakových, zdvíhacích, elektrických a plynových) na plnenie tlakových nádob na dopravu plynov vrátane plnenia nádrží motorových vozidiel plynom (tak ako sú rozdelené v predpise Všeob-21-2) v útvaroch a organizáciách rezortu obrany (pre právnické osoby),*
b) ***osvedčenie o odbornej spôsobilosti*** *pre fyzické osoby, ktoré sú podnikateľmi a nie sú zamestnávateľmi vydané príslušnými riadiacimi orgánmi inšpekcie práce MO SR.*

Z uvedeného dôvodu je potrebné dôsledne dbať na to, aby pri zabezpečovaní vyššie uvedených činností, ktoré sú zabezpečované najmä dodávateľským spôsobom prostredníctvom právnických alebo fyzických osôb z civilného sektoru, vlastnili ***platné oprávnenie - osvedčenie o odbornej spôsobilosti na predmetnú činnosť****, vydané príslušnými inšpektormi inšpektorátu práce MO SR.*

<u>STN - vykonávanie OPaOS/revízií v rezorte obrany (MO)</u>

V rezorte obrany sa podľa platných STN vykonávajú východiskové revízie, periodické revízie a úradné skúšky.

OPaOS/revízia elektrickej inštalácie/elektrického zariadenia – *<u>je činnosť vykonávaná na elektrickej inštalácii/zariadení, pri ktorej sa prehliadkou, meraním a skúšaním zisťuje stav z hľadiska ich bezpečnosti. Súčasťou revízie je vypracovanie správy o revízii.</u>*

Ohľadom vykonávania revízií elektrického ručného náradia a elektrických spotrebičov podľa **STN 33 1600** a **STN 33 1610** nastal veľký posun dňa 1.12.2011, keď SÚTN vydal dve zmeny noriem:
STN 33 1600/Z1, zmenou zrušil celú **prílohu A** normy STN 33 1600: 1996;
STN 33 1610/Z1, zmenou zrušil celú **prílohu D** normy STN 33 1610: 2002.

Podľa týchto príloh, **OPaOS/revízie elektrického ručného náradia / el. spotrebičov**, v zmysle týchto noriem mohol vykonávať **poverený samostatný elektrotechnik alebo poučený pracovník, ak pracoval pod**

dohľadom minimálne samostatného elektrotechnika. (Zrušením príloh sa odstránil rozpor s predtým platnými vyhláškami č. 74/1996 Z. z., resp. 718/2002 Z. z., ako aj do **nedávna s platnou vyhláškou č. 508/2009 Z. z.**).

SÚTN zrušením príloh uviedol ustanovenia týchto noriem **do súladu** so spomínanou vyhláškou č. 508/2009 Z. z., kde *v § 9, ods. (1), písm. c)* je ustanovené, citujem: ***"Stav bezpečnosti technického zariadenia kontroluje odbornou prehliadkou a odbornou skúškou revízny technik"***, koniec citátu.

MPSVaR Slovenskej republiky uviedlo do platnosti od 1. januára 2014 **vyhlášku č. 398/2013 Z. z.**, ktorou sa mení a dopĺňa Vyhláška č. 508/2009 Z. z., MPSVaR SR, ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie bezpečnosti a ochrany zdravia pri práci s technickými zariadeniami tlakovými, zdvíhacími, elektrickými a plynovými a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia v znení vyhlášky č. 435/2012 Z. z.

Vyhláška č. 398/2013 Z. z., v ***§ 9 ods. 1**, vkladá **písmeno d), e)** a **f)*** ktoré znejú:

d) **revíziou elektrického ručného náradia** počas používania a revíziou elektrického spotrebiča počas používania prevádzkovateľom určená osoba s odbornou spôsobilosťou podľa § 22 až 24 alebo prevádzkovateľom určená poučená osoba pod dohľadom osoby s odbornou spôsobilosťou podľa § 22 až 24;

e) **kontrolou elektrického ručného náradia** počas používania a kontrolou elektrického spotrebiča počas používania prevádzkovateľom určená osoba s odbornou spôsobilosťou podľa § 20 až 24;

f) **inými prehliadkami a skúškami** osoba na opravu podľa § 18 ods. 1, osoba určená prevádzkovateľom podľa bezpečnostnotechnických požiadaviek, a ak to nevyplýva z bezpečnostnotechnických požiadaviek, osoba určená prevádzkovateľom podľa sprievodnej technickej dokumentácie.

Vyhláška MPSVaR SR č. 398/2013 Z. z., ktorou sa mení a dopĺňa vyhláška č. 508/ 2009 Z. z., ktorou sa ustanovujú podrobnosti na zaistenie BOZP s technickými zariadeniami TZ, ZZ, EZ a PZ a ktorou sa ustanovujú technické zariadenia, ktoré sa považujú za vyhradené technické zariadenia definuje v § 19 odbornú spôsobilosť na technickom zariadení elektrickom. V § 20, 21, 22, 23 a § 24 definuje rozsah činnosti pre tieto odborne spôsobilé osoby (predpis Všeob-21-2, HLAVA 4, čl. 78, 82, 84, 87 a 90). Na základe právnych predpisov, ktoré sú **v rezorte MO SR** záväzné, všetky druhy OPaOS/revízií sú vykonávané osobami s odbornou spôsobilosťou podľa **§ 24 – revízny technik**.

ZÁVER

Inšpektori **odboru dozorných činností a inšpektorátu práce MO SR** vykonávajú dozornú činnosť a overovanie plnenia požiadaviek bezpečnosti vyhradených technických zariadení a technických zariadení používaných v ozbrojených silách, v súlade s § 6 ods. 3 písm. i) zákona č. 321/2002 Z. z. o ozbrojených silách SR a ďalších vyššie uvedených zákonov, vyhlášok a predpisov. Overovanie odbornej spôsobilosti v elektrotechnike vykonávajú inšpektori v spolupráci s rezortnými pracoviskami pre výchovu a vzdelávanie elektrotechnikov.

DiP ODBOR DOZORNÝCH ČINNOSTÍ A INŠPEKTORÁT PRÁCE MO SR